

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস

আৰু

গা

ন্ধী

জী

ৰ

স্মৃতি

শ্ৰীহেনাৰাণী পাল চৌধুৰী

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস
আৰু
গান্ধীজীৰ স্মৃতি

শ্ৰীহেনাবাগী পাল চৌধুৰী,

অনুবাদক
মহম্মদ হাফিজুৰ বহমান, বি-এ,
শিলচৰ ।

প্ৰকাশিকা :—

শ্ৰীউষাবাগী চৌধুৰী,
খাদি শিল্প প্ৰতিষ্ঠান,
মেহেৰপুৰ, শিলচৰ,
কাছাড় ।

প্ৰথম প্ৰকাশ

মাঘ,—১৩৬৪

মূল্য—২৫ নয়া পয়সা

মুদ্ৰাকৰ
শক্তি প্ৰেছ,
শিলচৰ ।

অহৰ যঁতৰৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

যি স্বাধীনতা লাভ কৰা হৈছে সেইটো যথার্থ স্বাধীনতা নহয় । ক্ষমতাৰ লোভত পৰি আপোনালোকে হাবাথ'ৰি খাই নুফুৰিব । আপোনালোকৰ কাম হৈছে গাঁৱলৈ যোৱা আৰু গাঁৱৰ মানুহক তৈয়াৰ কৰা—যাতে দিল্লীৰ আগত স্বাধীনতা দূৰ-সুদূৰৰ কুটীৰ পৰ্যন্ত লাভ কৰেগৈ । তাকে নকৰিলে প্ৰকৃত স্বৰাজ লাভ নহব ।

চহৰৰ বা নগৰৰ কথাই নহয়, ভাৰতৰ সাত লাখ গাঁৱৰ সামাজিক, নৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতা অৰ্জনৰ কাম এতিয়াও বাকী আছে । ভাৰতৰ এই সাত লাখ গাঁৱেই হ'ব স্বাধীনতাৰ কণ্ঠিপাথৰ ।

—মহাত্মা গান্ধী—

কাছাড় জিলাত সৰ্বপ্ৰথম অম্বৰ যঁতৰৰ প্ৰচলন :-

কাছাড় জিলাত খাদি শিল্পৰ এক বিৰাট ভৱিষ্যতৰ সন্তান আছে। এই শিল্প পৰিচালনা কৰিবলৈ বিশেষকৈ যি কেঁচামাল কপাহৰ আৱশ্যক সেই কপাহ এই জিলাত প্ৰচুৰ পৰিমাণে উৎপন্ন হয়। উন্নত শ্ৰেণীৰ দীঘল আঁহযুক্ত কপাহৰ খেতি ব্যাপকভাৱে কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। এই জিলাত কপাহৰ খেতি বেচি পৰিমাণে হোৱা স্বাভাৱিক কাৰণ ইয়াৰ জলবায়ু এই খেতিৰ পক্ষে বিশেষভাৱেই অনুকূল।

আমাৰ “খাদি শিল্প প্ৰতিষ্ঠান” এই কাছাড় জিলাৰ একমাত্ৰ বেচৰকাৰী খাদি শিল্পৰ উৎপাদন কেন্দ্ৰ। মেহেৰপুৰ গাঁৱত খাদি শিল্প কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰাত বৰ সুবিধা হৈছে। বিশেষকৈ এই গাঁৱত অধিক সংখ্যক উদ্বাস্তু পৰিবাৰে বসতি লাভ কৰিছে। এই সকল পৰিবাৰৰ দুখীয়া ছোৱালীয়ে যাতে খাদি আৰু গাঁৱৰ কুটীৰ শিল্পৰ যোগে নিজৰ কৰ্মসংস্থান আৰু জীৱিকাৰ পথ সুগম কৰি সামাজিক জীৱন দুনাই প্ৰতিষ্ঠিত কৰি লব পাৰে তাৰ প্ৰতি বিশেষ দৃষ্টি ৰাখি এই প্ৰতিষ্ঠানে কামত আগ বাঢ়ি গৈছে। খাদি শিল্প সমাজ সৃষ্টি কৰাই আমাৰ মূল উদ্দেশ্য। ইতিমধ্যে উক্ত প্ৰতিষ্ঠানৰ “মহিলা পৰিশ্ৰমালয় বিভাগে” অনেক ছোৱালীক এই কাৰ্য্যত শিক্ষিতা কৰি

তুলিছে। বৰ্তমান তেওঁলোকে আৰ্থিক আয়ৰ পথত আগবাঢ়ি যাবলৈ সমৰ্থ হৈছে। অতি আনন্দৰ কথা যে, কাটনি সকলৰ অধিক স্বাৰ্থৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰাখি “খাদি শিল্প প্ৰতিষ্ঠানে” পোন প্ৰথমেই এই কাছাড় জিলাত “অম্বৰ যঁতৰৰ” প্ৰবৰ্তন আনিছে আৰু এই কাৰ্য্য সন্তোষজনকভাৱেই চলিব লাগিছে। ইতিমধ্যে অনেক ছোৱালীয়ে অম্বৰ যঁতৰৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। উক্ত প্ৰতিষ্ঠানৰ বিভিন্ন বিভাগ মুকলি কৰা হৈছে। সেই বিভাগত ছোৱালীবোৰকে শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ যথেষ্ট সুবিধা পাইছে। গতিকে খাদি শিল্প আৰু কুটীৰ শিল্পৰ যোগে গাঁৱলীয়া বাইজৰ আৰ্থিক মান উন্নয়নৰ পথত দেশৰ সকলোৰে আন্তৰিক সাহায্য কামনা কৰোঁ। ইতি—

শ্ৰীউষাবাণী চৌধুৰী,
শিক্ষয়িত্ৰী,

অম্বৰ যঁতৰ আৰু বয়ন বিভাগ,
খাদি শিল্প প্ৰতিষ্ঠান,
মেহেৰপুৰ, শিলচৰ, কাছাড়।

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত দাসত্বৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰিছে সঁচা—কিন্তু সেই ভাৰতবৰ্ষ আজি দ্বিখণ্ডিত অৱস্থাত। দেশ বিভাজনৰ ফলত লাখ লাখ লোক গৃহহীন হৈ ভাৰতৰ বুকুলৈ ঘূৰি আহিবলৈ বাধ্য হৈছে। ইয়াৰ ফলত দেশখনক নানা সমস্যাই আগুৰি ধৰিছে। এনেধৰণৰ সমস্যা আঁতৰাবলৈ ভাৰত চৰকাৰে কুটীৰ শিল্পত বিশেষভাবেই গুৰুত্ব দিছে। এই কুটীৰ শিল্পবোৰৰ মাজত অম্বৰ যঁতৰে এটি বিশিষ্ট স্থান লাভ কৰিছে।

অম্বৰ যঁতৰৰ পশ্চাৎ ভাগত যি ইতিহাস লুকাই আছে তাক অনুসৰণ কৰিবলৈ হলে ১৯২০ইং লৈ উভতি যাব লাগিব। যেতিয়া গান্ধীজীয়ে বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জ্জনৰ আন্দোলন আৰম্ভ কৰে আৰু অৱহেলিত যঁতৰক স্বাধীনতাৰ প্ৰধান অস্ত্ৰ স্বৰূপে ব্যৱহাৰ কৰে, তেতিয়া মহাত্মা এই সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ল যে, যঁতৰেই গাঁৱৰ অৰ্থনৈতিক বুনিয়াদ সুদৃঢ় কৰিবলৈ সমৰ্থ হ'ব আৰু ক্ৰমবৰ্দ্ধিত মিৰনুৱা সমস্যাৰ সমাধানৰ পথত সাহায্য কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব, কিন্তু তেওঁ গভীৰভাবে এইখিনিও উপলব্ধি কৰিলে যে, প্ৰচলিত যঁতৰ যথোপযুক্ত নতুন ধৰণৰ পৰিবৰ্তন আনিবলৈ যথেষ্ট পৰিমাণে সক্ষম নহয়। সেই কাৰণেই

১৯২৯ ইংৰাজীত “নিখিল ভাৰত কাৰ্টনি সঙ্ঘৰ” পক্ষ লৈ মহাত্মা গান্ধীয়ে উন্নত ধৰণৰ যঁতৰ আৱিষ্কাৰকক এক লাখ টকা পুৰস্কাৰ দিব বুলি ঘোষণা কৰিলে। এই ঘোষণাৰ তৎপৰ্য্য হ'ল এই যে, এনে ধৰণৰ যঁতৰে যেন মানুহৰ জীৱিকা অনুযায়ী অতি কম সময়তে অত্যাধিক পৰিমাণে স্মৃতা উৎপাদন কৰিব পাৰে আৰু যঁতৰটি যেন এনে সহজ ধৰণৰ হয় যাতে তেনে ধৰণৰ যঁতৰ গাঁৱৰ সামান্য মিস্ত্ৰ সকলেও প্ৰস্তুত কৰি জীৱিকা অৰ্জনৰ পথ উলিয়াব পাৰে। ইয়াৰ মূল্য খুব কম হোৱা দৰকাৰ যাতে গাঁৱৰ দুখীয়া মানুহবিলাকেও অনায়াসে ক্ৰয় কৰিবলৈ সক্ষম হয়। পুৰস্কাৰ ঘোষণাৰ ফলত এই দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ পৰা, আনকি সুদূৰ জাপান, তুৰ্ক, প্ৰভৃতি দেশৰ পৰাও বিভিন্ন ধৰণৰ যঁতৰৰ আমদানী হ'ল। কিন্তু এই বিলাকৰ কোনোটিয়েই ঘোষিত সৰ্ব্ব মৰ্য্যদা বক্ষা কৰিব নোৱাৰিলে। পৰিণামত এইটোৱেই দেখা গ'ল যে পুৰস্কাৰটি যিদৰে ঘোষণা কৰা হৈছিল সেই দৰেই থাকিল; কিন্তু “নিখিল ভাৰত কাৰ্টনি সঙ্ঘই” এই বিষয়ে ক্ৰমান্বয়ে উৎসাহ দিবলৈ ধৰিলে।

১৯৪৯ চনত তামিল নাড নামে ঠাইত “নিখিল ভাৰত কাৰ্টনি সঙ্ঘৰ” এক সন্মিলনী অনুষ্ঠিত হ'ল আৰু ইয়াত এটি অপ্ৰত্যাশিত ঘটনা ঘটিল। পেপান কুলান নামে গাঁৱৰ এজন খেতিয়ক

ডেকাই হাতত এটি পুটুলা লৈ সেই সন্মিলনীত উপস্থিত হৈ তেওঁৰ ন আবিষ্কৃত যঁতৰৰ দ্বাৰা সূতা কাটি দেখুৱাবৰ কাৰণে কৰ্তৃপক্ষৰ অনুমতি প্ৰাৰ্থনা কৰিলে আৰু সূতাকটা যঁতৰটি দাঙি ধৰিলে। মূহূৰ্ত্ততে অনেকজনে উপলব্ধি কৰিলে যে, ই সাধাৰণ যঁতৰ নহয়, ইয়াত বিশিষ্ট উপাদান আছে আৰু সেই কাৰণেই তেওঁক অভিনন্দিত কৰা হ'ল। উপস্থিত দৰ্শকবৃন্দই ভাবিবলৈ ধৰিলে যে, যঁতৰটিৰ পূৰ্ণ বিকাশ হোৱা নাই। সেই কাৰণে কেইজনমান যান্ত্ৰিক বিশেষজ্ঞক সেই মানুহজনৰ সহযোগীতা লৈ যঁতৰটিক আৰু উন্নত কৰি তুলিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হ'ল। ক্ৰমান্বয়ে পাঁচ বছৰ এই সকল কৰ্ম্মী আৰু আবিষ্কাৰকৰ সহযোগীতাৰ ফলত ১৯৫৪ চনত এই যঁতৰ

এটি অৱস্থালৈ কপান্তৰিত হ'ল যে, মহাত্মাজীৰ কল্পিত পৰিকল্পনা প্ৰায় সকলো বিষয়তেই পূৰ্ণ কৰি তুলিবলৈ সক্ষমতা লাভ কৰিলে। ই বিশেষভাৱেই লক্ষ্য কৰিব লগীয়া যে, একম্বৰ নাথমে জীৱনত কেতিয়াও কাপোৰৰ কল দেখা নাই। এই যঁতৰ তৈয়াৰ কৰিবৰ কেইটিমান ধাৰণা তেওঁ এজন বন্ধুৰ পৰা লাভ কৰিছিল।

বৰ্ত্তমান আদৰ্শ-যঁতৰৰ ওজন প্ৰায় ২৬ পাউণ্ড আৰু ইয়াৰ দৈৰ্ঘ্য প্ৰায় ২ ফুট। ইয়াৰ যিবিলাক উপাদান আছে সেই বিলাকৰ অধিকাংশ মিস্ত্ৰিয়ে তৈয়াৰ কৰিব পাৰে। এই

যঁতৰৰ দ্বাৰা ঘণ্টাত ২০০০ হেজাৰ গজ পৰ্য্যন্ত সূতা কটা যায় আৰু বৰ্ত্তমান মোটা কাপোৰৰ কাৰণেই উপযোগী। অৱশ্যে ১৩০ কাউণ্ট পৰ্য্যন্ত সূতা প্ৰস্তুত কৰাই এই যঁতৰৰ উদ্দেশ্য। তিনিটি অংশৰ দ্বাৰা এটি যঁতৰ হয়।

যঁতৰৰ কাৰ্য্যকাৰিতা :—প্ৰথমে কপাহখিনি টুকুৰা টুকুৰাকৈ লৈ “ধুনাই মুড়িয়াৰ” সাহায্যত কপাহখিনি ধুনিব লাগিব। তাৰপাচত প্ৰেছ বাকচৰ দ্বাৰা প্ৰায় এক তোলা পৰিমাণ কপাহ চেপিব লাগিব। চেপি লোৱা কপাহখিনি বেলনিৰ সাহায্যত তিনিবাৰ সমানভাৱে কাটিব লাগিব, তাৰ পাচত ‘টিবিত’ পাক দিব লাগিব। প্ৰথমবাৰ এটি এটিকৈ, দ্বিতীয়বাৰ দুটি দুটিকৈ আৰু তৃতীয়বাৰ তিনিটিকৈ পাঁজ দি এটি পাঁজ তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। পাঁজটি প্ৰায় ৩০।৪০ হাত দীঘল হয়। সূতা কাটোতে প্ৰথমে পাঁজখিনি ‘গুট্কাৰ’ মাজেদি আনিব লাগিব আৰু ‘ববিনৰ’ সূতাৰ লগত সংযোগ কৰিব লাগিব। তাৰপাচত যন্ত্ৰৰ হাতনি মাৰিলেই সূতাখিনি আপোনা আপুনি ‘ববিনত’ লাগি ধৰিব। ‘নাতনীৰ’ ওপৰত সূতাৰ শক্তি ও সমানতা নিৰ্ভৰ কৰে।

এই যঁতৰৰ সাহায্যত প্ৰতি ব্যক্তিয়ে দিনো ৮ ঘণ্টা কাম কৰি ৮ নেছা সূতা কাটিব পাৰে। আন কি কোনো কোনো কাটনিয়ে ইয়াতকৈও অধিক সূতা উৎপাদন কৰাত সমৰ্থ

হৈছে। এনে ধৰনেৰে স্মৃতি কটাৰ ফলত অম্বৰ যঁতৰৰ জৰীয়েতে প্ৰতি ব্যক্তিয়ে দিনো অন্ততঃ এটকা উপাৰ্জন কৰিবলৈ যে সমৰ্থ হ'ব বুজিব পৰা গৈছে।

এই দেশত বৰ্তমান এনে ধৰণৰ অগণন লোক আছে যি বছৰি কামৰ অভাৱত ৩৪ মাহ এলেছৱা হৈ বহি থাকে। এনে মুনিহ-ভিকতা বহু আছে যি গোটেই বছৰটোৱেই উপাৰ্জনৰ কোনো সুবিধা না পায়। সিহঁতে যদি অম্বৰ যঁতৰৰ সাহায্যত দৈনিক এটকাও অৰ্জন কৰিবলৈ সমৰ্থ হয় তেন্তে সেইটো উপেক্ষা কৰিবৰ প্ৰয়োজন নহয়। এনেধৰণৰ ব্যৱস্থাত দেশৰ বহু নৰ-নাৰীয়ে আত্মনিৰ্ভৰশীল হৈ পাবিবাৰিক বোজা বহন কৰাত শিথিলতা আনিব আৰু সন্মান বা মৰ্যাদাৰে সৈতে জীৱন-যাত্ৰা নিৰ্বাহ কৰিব পাৰিব।

বৰ্তমান কল্যাণ সাধনত আৰু ভবিষ্যতৰ উন্নতিৰ অৰ্থে গাঁও ও কুটীৰ শিল্পৰ ব্যাপক উন্নতি একান্ত আৱশ্যক। এফালে যদি গুৰু শিল্পৰ উন্নতি হয় তেন্তে আনফালে মাপকাঠিৰ জুখ সমান ৰাখিবৰ কাৰণে কুটীৰ ও গ্ৰাম্য শিল্পৰ ব্যাপক উন্নতিৰ প্ৰয়োজন হ'ব। এই মহা ভাৱত গাঁৱৰ ভিত্তিত বৃহৎ সংগঠনৰ প্ৰয়োজন। গুৰু শিল্প প্ৰতিষ্ঠাৰ প্ৰয়োজন আছে, কিন্তু ভোগ্য পণ্যৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধিত অৱস্থা ও কৰ্ম সংস্থানৰ উদ্দেশ্যত গ্ৰাম্য ও কুটীৰ শিল্প প্ৰসাৰৰ কাৰণে আমি অধিক নিষ্ঠাৰে আগবাঢ়ি যাব লাগিব।

গুৰু শিল্প ও সবঞ্জাম সামগ্ৰীৰ উপাদান, জাতীয় অৰ্থ নীতিৰ বুনিয়াদ দৃঢ় কৰাই একমাত্ৰ পন্থা। তেনে নহলে আধুনিক বাষ্ট্ৰিক পৰমুখাপেক্ষী অৱস্থাত ৰাখিব লাগিব। কিন্তু ইয়াত দেশ বাসীৰ অত্যাৱশ্যকীয় কামনা পূৰ্ণ হ'ব নোৱাৰে, সুতৰাং আমাৰ সন্মুখত যি সমস্যাই দেখা দিছে সেইটো হল দুটি সুকীয়া প্ৰয়োজনৰ সমন্বয় সাধন। সেই কাৰণেই ভোগ্য পণ্য উপাদান আৰু কৰ্ম সংস্থানৰ নিমিত্তে গ্ৰাম্য ও কুটীৰ শিল্পৰ ওপৰত বিশেষ ভাৱে গুৰুত্ব আৰোপ কৰা প্ৰয়োজন।

অম্বৰ যঁতৰ এটি গুৰুত্ব পূৰ্ণ বিষয় কিয়নো এই পৰিকল্পনাৰ সাহায্যত প্ৰায় ৫ লাখ স্মৃতি প্ৰস্তুতকাৰী আৰু মিস্ত্ৰী ও এনে ধৰণৰ ব্যক্তিৰ জীৱিকাৰ পথ সুগম হ'ব আৰু উত্তকণ্ঠৰ এই খাদি শিল্পৰ প্ৰচেষ্টাৰ ক্ৰম বিকাশৰ পথত গ্ৰাম কেন্দ্ৰিক ভাৱতৰ লাখ লাখ মানুহৰ কৰ্ম সংস্থান ও আৰ্থিক বুনিয়াদক সুদৃঢ় কৰাৰ কাৰণে এই অম্বৰ যঁতৰে এক বিৰাট দায়িত্ব লবলৈ সম্পূৰ্ণৰূপে সক্ষম হ'ব।

এই অম্বৰ যঁতৰ আবিষ্কাৰ হোৱাৰ দিন ধৰি ভাৰতৰ ধনী মিল মালিক বিলাকে ইয়াৰ প্ৰতি কুদৃষ্টি দিবলৈ ধৰিছে আৰু পৰোক্ষভাৱে তেওঁলোকে সজঘৰদ্ধ হৈ চেষ্টা কৰিব লাগিছে যাতে এই যঁতৰৰ প্ৰচলন ন হয় আৰু তাতেই তেওঁলোক সচেষ্ট হৈ আছে। সেই কাৰণেই তেওঁলোকে প্ৰচাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

যে, একেলগে এই বিৰাট জনতাক কামত নিয়োগ কৰাৰ পৰিকল্পনা সুনিয়ন্ত্ৰিত ও সুশৃঙ্খল ভাৱে পৰিচালিত কৰাৰ পক্ষে যথেষ্ট অন্তৰায় আছে। তেওঁ লোকৰ মতে এই কৰ্ম প্ৰচেষ্টাৰ অনেক ক্ৰতি আছে। যদিও কাপোৰৰ অভাৱ পূৰ্ণ কৰিবৰ কাৰণেই এই পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰা হৈছে তথাপিও ইয়াৰ ফল আনকপে দেখা দিব। আনকি সেইটোত কাপোৰৰ অভাৱেও দেখা দিব পাৰে। তেওঁ লোকৰ এই মতৰ অনেক দুৰভিসন্ধি আছে আৰু ইয়াকে উপলব্ধি কৰি আচাৰ্য্য বিনোবাবাৰে দৃঢ় কণ্ঠে প্ৰচাৰ কৰিলে যে, গৰীৱ দুখী লোকসকলৰ প্ৰতি যৰে যৰে যাতে এই অম্বৰ যঁতৰ প্ৰচালিত হৈ তাঁহাতৰ জীৱিকাৰ পথ উন্মুক্ত হয় তাৰ কাৰণে তেওঁ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিব। তেওঁৰ মতে কোনেও এই যঁতৰৰ কাৰ্য্য সম্বন্ধে বিভ্ৰান্ত হোৱা উচিত নহয়। অতি আনন্দৰ কথা যে, সৰ্ব্ব সেৱা সঙ্ঘই ইতিমধ্যে হাজাৰ হাজাৰ যঁতৰ ভাৰতৰ বিভিন্ন অঞ্চলত প্ৰচলন কৰাইছে আৰু এতিয়ালৈকে দেশৰ ৯০ হেজাৰ ব্যক্তিক অম্বৰ যঁতৰৰ কাৰ্য্যত শিক্ষিত কৰি তুলিছে আৰু দেশত ৭৭ হাজাৰ অম্বৰ যঁতৰ প্ৰবৰ্ত্তন কৰা হৈছে আৰু গাঁৱে গাঁৱে এই যঁতৰৰ কাম পূৰ্ণ উদ্যমেৰে চলিব লাগিছে।

আগত পাঁচ বছৰ আঢ়ৈ লাখ যঁতৰ গাঁৱে গাঁৱে বিতৰণ কৰা হব আৰু এই বোৰ দহ হাজাৰ মিত্ৰিয়ে তৈয়াৰ কৰিব। শিক্ষাৰ

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

কাৰণে প্ৰায় ২০০০ হেজাৰ কেন্দ্ৰ খোলা হব। সেই কেন্দ্ৰস্থান বিলাকৰ পৰা শিক্ষাৰ্থী সকলে শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰিব। যি পৰিশ্ৰম কৰি বানচ বিচাৰে তেওঁলোক সেই বোৰ কেন্দ্ৰত নিয়োজিত হব। প্ৰায় ৩৪ কোটি অৰ্থৰ ব্যয় হব আৰু তাৰ উপৰিও ৬০ কোটি টকাৰ ধন প্ৰদান কৰা হব। ইয়াত বাজেও ৮০ কোটি টকা পৰিকল্পনাৰ সাহায্যৰ্থে ব্যয় কৰা হব। যঁতৰৰ কাৰ্য্য অধিক ধৰণে উন্নত কৰিবলৈ চেষ্টা চলিছে। আশা-কৰা যায় যে, অদূৰ ভবিষ্যতে যঁতৰটিৰ উপাদান ও ক্ষমতা অত্যধিক ৰূপেই বৃদ্ধি পাব।

মূল যঁতৰটি একম্বৰ নাথমৰ মস্তিষ্ক প্ৰসূত বুলিয়েই তেওঁৰ গোৰৰ বক্ষাৰ্থে এই যঁতৰটিৰ নাম অম্বৰ যঁতৰ ৰখা হৈছে। এই অম্বৰ যঁতৰৰ লগত একম্বৰ নাথমৰ নাম চিৰদিন অমৰ হৈ থাকিব।

ভাৰতত কুটীৰ শিল্পৰ অগ্ৰগতি :-

(১) যোৱা চাৰি বছৰে খাদি শিল্পৰ উন্নতিৰ অৰ্থে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে প্ৰায় ১২ কোটি ৮৬ লাখ টকাৰ সাহায্য মঞ্জুৰ কৰিছে।

(২) যোৱা বছৰত ১ কোটি ২৭ লাখ টকাৰ ঋণ দিয়া হয়।

(৩) যোৱা বছৰত প্ৰায় ৫ কোটি ১৪ লাখ টকাৰ সাহায্য দিয়া হয়।

(৪) ১৯৫৫-৫৬ চনত ৪.২০ কোটি টকাৰ খাদি কাপোৰ বিক্ৰয় কৰা হৈছিল।

(৫) ১৯৫৬-৫৭ চনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে অম্বৰ যঁতৰ সহ খাদি শিল্পৰ কাৰণে ৬ কোটি ৩৫ লাখ টকাৰ সাহায্য হিচাবে মঞ্জুৰ কৰিছিল।

(৬) চলিত বছৰত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ৪ কোটি ৮২ লাখ টকাৰ ঋণ মঞ্জুৰ কৰিছে।

অম্বৰ যঁতৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

(৭) ১৯৫৬-৫৭ চনত ৪.৯৩ কোটি টকাৰ মূল্যৰ ২ কোটি ৪০ লাখ গজ খাদি কাপোৰ উৎপাদন কৰা হৈছে।

(৮) চলিত বছৰত ৫.৯৫ কোটি টকাৰ খাদি কাপোৰ বিক্ৰয় কৰা হৈছে।

(৯) ব্যক্তিগত ভাবে ব্যৱহাৰৰ কাৰণে যিসকলে তাঁত বয় তেওঁলোকে বছৰত ১.২৬ কোটি টকাৰ খাদি কাপোৰ তৈয়াৰ কৰিছে।

(১০) খাদি কাপোৰৰ উৎপাদক সকলৰ সংখ্যা ১৯৫৩-৫৪ চনত ৩৮০০০ৰ পৰা বৃদ্ধিপ্ৰাপ্ত হৈ ১৯৫৬-৫৭ চনত ৫,৮৭,০০০ হৈছে।

(১১) খাদি উৎপাদনৰ নিযুক্ত লোকৰ সংখ্যা বৰ্দ্ধিত হৈ ১৯৫৬-৫৭ চনত ১৩৮৬ লাখ হৈছেগৈ।

(১২) চলিত বছৰত অম্বৰ যঁতৰ কৰ্মসূচী কাৰ্য্যকৰী হোৱাত ৫৩,০০০ জন মানুহে শ্ৰমজীৱি হবলৈ সক্ষম হৈছে।

(১৩) চলিত বছৰত প্ৰচলিত গ্ৰাম্য শিল্পৰ উন্নয়নৰ কাৰণে মাৰ্থিক সাহায্যৰ পৰিমাণ উল্লেখযোগ্যভাৱে বৃদ্ধি কৰা হৈছে, এই বছৰ অতি কমেও ৪ কোটি টকাৰ মঞ্জুৰ কৰা হৈছে।

অম্বৰ যঁতৰৰ ইতিহাস আৰু গান্ধীজীৰ স্মৃতি

(১৪) গাঁৱৰ তেল শিল্প, চৰ্বিৰ জাতীয় তৈলৰ পৰা কৰা চাবোন, ধান বনা ঢেকি, তালৰ গুৰ, গাঁৱৰ চৰ্ম্মশিল্প, গুৰ আৰু খান্দেধৰী, মৌ-মাখিৰ প্ৰতিপালন, কুমাৰৰ দ্বাৰা মাটিৰে প্ৰস্তুত কৰা বস্ত্ৰ, নাৰিকলৰ বহি উৎপাদন কৰা আদি এনে ধৰণৰ শিল্প চৰকাৰৰ আৰ্থিক সাহায্যত উপকৃত হৈছে।

(১৫) চলিত বছৰত আদৰ্শ তেল উৎপাদন কেন্দ্ৰ খোলা হৈছে। তাত ২০০০টি উন্নত ধৰণৰ ঘানি দ্বাৰা তেল উৎপাদন কৰা হৈছে। গাঁৱত উৎপন্ন হোৱা তেলৰ কাৰণে প্ৰায় ৫৫০টি বিক্ৰয় কেন্দ্ৰ খোলা হৈছে।

(১৬) চৰ্ম্ম শিল্পৰ কাৰণে ১৪২টি চামৰা গুডাম আৰু ৬টি শিক্ষণ ও উৎপাদন কেন্দ্ৰ খোলা হৈছে। এই বছৰত ২৬টি চামৰা তৈয়াৰ কৰা আদৰ্শ কাৰখানাও স্থাপিত হৈছে।

(১৭) ১৯৫৬-৫৭ চনত জুইশলা শিল্পৰ উন্নতিৰ অৰ্থে ১৮৬টি 'ঘ' শ্ৰেণীৰ কাৰখানা স্থাপন কৰা হৈছে।

(১৮) হাতেৰে তৈয়াৰ হোৱা কাগজৰ কাৰণে ২৫টি নতুন কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰা হৈছে।

(১৯) ১৬০টিৰ অধিক চাবোন তৈয়াৰী কেন্দ্ৰ খোলা হৈছে।